

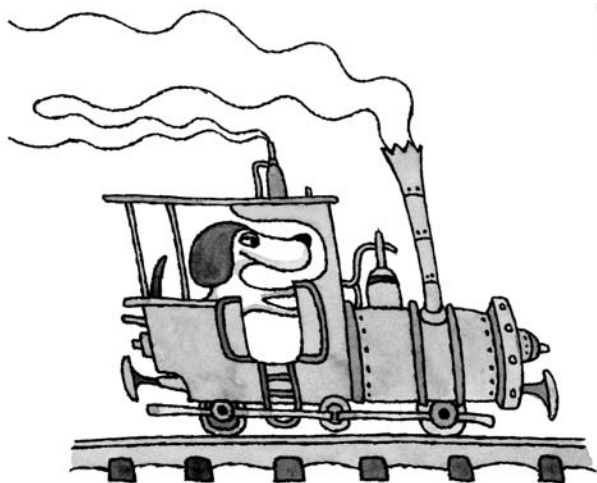
Pes v době velkých vynálezů

Vynálezy, které mohly lidem (a občas i zvířatům) usnadnit život, Psa těšily. Proč něco dělat složitě a sám, když ti nějaká mašinka může pomoci? chápal správně. Kdyby za mě nějaký stroj štěkal, uspořil bych si práci s hlídáním. Lidem určitě udělá dobře, když nebudou muset pracovat od nevidím do nevidím a po práci si trochu vydechnou. Já například se cítím nejlíp, když si po jídle zdřímnu v boudě. A rozumí se, že když mašinky pomohou, bude víc jídla (pro lidi i pro psy) a taky jiného zboží pro všechny... uvažoval Pes.

Změny to byly velké. Vesničané, kteří se mohli po zrušení nevolnictví stěhovat, odcházeli do měst. Tady vznikaly dílny pro mnoho lidí (říkalo se jim manufaktury), kde každý dělal jen kousek výrobku, a tím šla práce rychleji. Nejvíce manufaktur bylo textilních. Na strojích poháněných vodními koly se zde vyráběly látky všeho druhu, ale tak, že jedni přizí spřádali, druzí ji tkali, další zase barvili... Bylo to rychlé a levné. Všude ovšem netekla bystrá voda – bylo tedy třeba pohánět stroje nějak jinak.

Vznikl parní stroj! Pro Psa to byla nejprve kašlající a dým chrlící přišera. Když si však na ni zvykl, uznal, že

užitečná je. Například parní lokomotiva, to bylo něco! Fu-
něla a létaly z ní jiskry, ale utáhla za sebou osm vozů! Nadto
se po kolejích dostala z města do města daleko rychleji než
jiné dopravní prostředky.

Pes si naskočil a vyjel na výlet... a moc se mu líbilo, že ne-
musí namáhat tlapy, a přesto kraj kolem ubíhá. S původní
(koňskou) dráhou, která jezdila v Čechách dřív, se to ne-
dalo srovnat. Koně se občas plašili, občas uhnuli z tratě za
šťavnatou trávou... Klusali z Českých Budějovic do Lince
a vozili hlavně sůl. Občas i lidi (a Pes se taky svezl). Parní
lokomotiva jezdila nejdřív z Brna do Břeclavi, později z Brna
až do Prahy.

„A to ještě není všechno!“ žasli lidé. „Parní stroj může po-
hánět i loď! Parník plul z Ameriky do Anglie a prosím, byl
tam za dvacet šest dní! Plachetnicí to trvá o mnoho déle!“
Když se první český parník, který sestrojil Josef Božek, ob-
jevil na Vltavě, byl Pes pochopitelně u toho. Schován za mo-
hutně vzdutou sukni jakési paničky se vplížil na palubu

.....

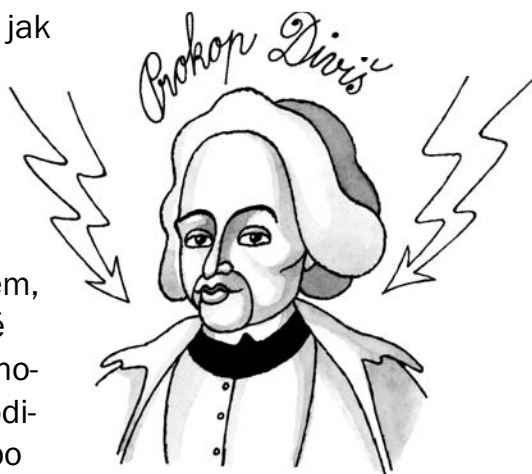
a ulehl za kapitánským můstkem. Plavba začala a byla to nádhera. Vlnky šplouchaly, stroj mohutně odfukoval a před užaslým zrakem se všem jen míhal Vyšehrad, Hradčany a ostatní památné stavby. Na řece Pes mořskou nemoc neobdržel, a proto si mohl jízdu patřičně vychutnat.

Pokud jde o Josefa Božka, ten po čase předvedl další vynález – totiž automobil. Vypadal jako kočár (ale bez koní) a byl řízen klikou.

S vynálezy se vůbec roztrhl pytel, Pes měl co dělat, aby si je všechny stačil prohlédnout. V této překotné době žil bez pána – či spíše se přizívoval u pánů několika. Nechtělo se mu zůstat na jednom místě (a hlídat dům), když se dělo tolik zajímavých věcí! Obcházel tedy své příznivce, které vždy dojal věrným okem. Ale jak mu dali najíst, zmizel, aby zjistil, co je zase nového. A že toho bylo! Byl tu lodní šroub, který vynalezl Josef Ressel, byl tu zdokonalený pluh bratrců Veverkových (ruchadlo, které půdu nejen kypřilo, ale zároveň i obracelo) a byl tu bleskosvod.

Toho si Pes cenil nejvíce.

Bouřek se převelice bál, jak to v dáli začalo hučet, zalézal pod postel, a když se blýskalo, tiše vyl. Jeho strach měl příčinu v několika požárech způsobených bleskem, při nichž vzaly zasvé celé chalupy a statky (často uhořel i hospodář s celou rodinou). A nyní sjel blesk po

.....
drátě do země a tam vyšuměl! Nezpůsobil žádnou škodu!
Zlatý Prokop Diviš, ten to skvěle vymyslel!

Rozumí se, že ne všichni byli pro pokrok. Našli se staromilci, kteří se nových vynálezů báli a nedůvěřovali jim.

„Celá léta jsme orali takhle...“, namítali například, „a stačilo to! K čemu nám ruchadlo? Starý dobrý pluh stačí!“

Když ale viděli, že soused, fandící vynálezům, má dvojnásobnou úrodu a zdaleka se tolik nenadřel, zmlkli. Tak se novinky zvolna prosazovaly čím dál víc... a usnadňovaly práci i obchodování.

Ovšem nejen prací živ je člověk (a Pes). Někdy se taky musí potěšit, pobavit a poučit! V době velkých vynálezů se dařilo i kultuře. Vznikl nový umělecký směr, říkalo se mu romantismus. Psaly (a četly se) knížky o úžasných hrdinech (zejména ze středověku), o dějinách i vzdálených zemích... Hlavními postavami byli ponejvíce rytíři bez bázně a hany, ale taky ušlechtilí loupežníci (brali bohatým a chudým dávali), a dokonce i vězni a žebráci (samozřejmě si svůj osud nezasloužili).

Že spousta takových příběhů neodpovídala skutečnosti, o tom by Pes mohl vyprávět, měl středověk v živé paměti. Ale co na tom, že si básníci a romanopisci skutečnost trochu přikrášlili? Četlo se to pěkně! Psovi se nejvíc líbila vyprávění o sblížování lidí s přírodou a se zvířaty. Rovněž popisy lesů a luk, starých hradů a zřícenin jej zaujaly – velmi si oblíbil báseň Karla Hynka Máchy Máj, kde byla moc pěkně vylíčena česká země. Jen by to mělo mít šťastnější konec! říkal si Pes. Nemám rád, když hrdina zahyne.

Romantismus se objevoval nejen v knížkách, ale i v obrazech (Psa okouzly lovecké náměty a krásy přírody), a taky

.....

v hudbě, zejména v operách (s pohádkovými či napínavými náměty). Opery Pes v lásce neměl, jak začala nějaká dáma operně kлокotat (doma u klavíru), přimělo jej to pokaždé k vy-tí a byl hned vyhozen za dveře. V takovém případě si zaběhl do přírodního parku (to byla taky novinka), kde se mohl do sytosti vyštěkat a vyběhat bez obavy, že zláme panince rů-ži či rezedu.

Lidé v parku neběhali, jen se procházeli, zato na plesech hop-sali jako diví. Bavili se (a vzdělávali) i v nejrůznějších spol-cích a kroužcích. Protože často hovořili o Čechách jako o své drahé vlasti, říkalo se jim vlastenci.

No, vede se nám pěkně, radoval se Pes. Už jsme na úrovni ostatních evropských národů!

CO PES ASI NEVĚDĚL

1754 Prokop Diviš zkonstruoval bleskosvod.

1825–1832 Byla vybudována první dálková koněspřežná železnice (vedla z Českých Budějovic do Lince).

2. 2. 1826 Premiéra první české opery Dráteník od Františka Škroupa.

1826 V únoru provedl Josef Ressel zkoušky s lodním šroubem.

1827 Bratřenci Veverkovi oznámili vynález ruchadla.

23. 4. 1836 Vyšel Máj Karla Hynka Máchy.

1836–1847 Byla postavena železniční trať Severní dráha Ferdinandova (první v habsburské monarchii).

1. 5. 1841 Na Vltavu byl spuštěn první český parník (jménem Bohemia).

